

HEMMA BÄST
Ann-Marie Skarp och
Jan Guillou hemma i
våningen på Östermalm
i Stockholm.

14

TIDNINGEN VI NR 8 2011

TIDNINGEN VI NR 8 2011

JAN GUILLOU
ANN-MARIE SKARP

I NÖD & LUST

Han är succéförfattare,
hon är hans förläggare och vassaste
kritiker. De har ett framgångsrikt
förlag ihop. Och så är de gifta.
Under ett års tid har vi följt
radarparet.

TEXT LOTTA HELLMAN
OCH SVEN IRVING

Den 14 mars 2011, Boulevardteatern, Stockholm.
Vintern river i den svenska folksjälen.
Kalla vindar och isiga trottoarer. Många har
sökt sig in i det varma teatermörkret. Jan
Guillou är på väg över Götgatan med en korv i
handen. Han ska strax ta plats på Boulevard-
teaterns scen. Där värmer skådespelarna
redan upp publiken. Jan Guillou är kvällens huvudperson, in-
bjuden för att intervjuas om sitt liv. Skådespelarna har i uppgift
att improvisera scener utifrån hans berättelse. Stämningen i
salongen är vänlig.

Publiken skrattar åt unge Jans första besök hos en flicka ur
arbetarklassen. "Jag studerar det något annorlunda bordsskick-
et och ser att de tar bara en strömming, och jag tänker att det är
bara en förrätt. Jag börjar bena strömmingen. Det blir alldeles
tyst runt bordet, jag känner av handsvetten. Där sitter familjen
och tittar på detta jävla lilla överklassmonster som sitter och
benar sin strömming."

När Jan sedan kommer hem får han stryk som straff för besö-
ket i en förbjuden del av samhället.

En koncentrerat lyssnande salong visar sin uppskattning.
Han blir författaren, berättaren, långt borta från fientliga
mediedrev i tidningar och på nätet.

Han kommenterar skillnaden.

– Efter en tidningskolumn får jag hundratals kommentarer.
På nätet är det en förfärlig anhopning av sverigedemokrater, ➤

SKARP & GUILLOU

rasister och dårar. Att man kan få en sådan mängd skit skvalpad över sig.

– Här på teatern blev det tvärtom. Fan, jag är inte så hatad! Folk tycker jag är rolig och spirituell! Det hade man aldrig kunnat tänka sig.

Efter ett års filmande av Jan Guillou i arbete med sitt nya stora epos är det hans känslighet och sårbarhet som överraskar oss mest. Men han har också det i Sverige förhållandevis ovanliga förhållningssättet att inte ha något problem att tala om sin egen betydelse och förmåga. Falsk blygsamhet vet han inte vad det är och han är inte det minsta modest. Jan Guillou har också en annan, för en författare kanske ovanlig, egenskap – att inte romantisera kring skrivandet. Han ser det som ett yrkesmässigt hantverk, som kräver tid. När han beskriver sitt eget mästarbrev är det osentimentalt.

– Jag kan skriva, vet tekniskt hur man gör. Men det är ju inte tillräckligt, man måste ha något att säga också.

Nu har han det på nytt.

Men låt oss gå tillbaka till 2005. Det är höst i Roslagen.

Östhammar, september, 2005.

Jan Guillou och Ann-Marie Skarp i skogen, på stigen intill torpet som Jan ägt i nära 40 år. På 1970-talet var han pank och fågelfri, som han uttrycker det, men hade fått ett litet arv som räckte till billig mark med slitet torp i Uppland så att de två barnen skulle få ett sommarställe.

I dag står där ytterligare ett hus han själv ritat, det majestätiska arbetsrummet, en sal prydd av jakttroféer, dominerar. Allt från små svenska råbockar till uppstoppade antiloper, babianer och bufflar.

Men mannen och hans hustru är nu på jakt efter den svenska urskogens glittrande guld, kantareller. Jan vet var de finns. Det är inte bara ett äkta par på svamputflykt, utan också en bästsäljande författare och hans förläggare som i sina samtal väver samman det privata och jobbet. Det är här som förläggaren beklagar sig över att det inte finns någon författare som kan återuppväcka familjesagan som form. Den som skulle kräva tre generationer: värvaren, ärvaren och fördärvaren.

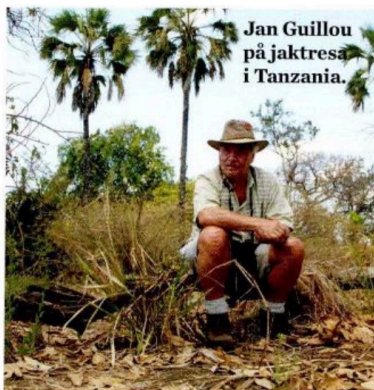
Jan, som nu hittat ett riktigt svampläge i den solbelysta gläntan, säger att en sådan släktkrönika kräver en skildring av hela 1900-talet.

– Jag vet varför ingen skriver, det finns bara en författare i Sverige som skulle kunna göra en så omfattande research.

Han är tyst en stund. Så kommer den givna repliken:

– Ett helvetes jobb förstås, men jag skulle kunna, det skulle jag.

DEN FÖRSTA DELEN i detta gigantiska verk som ska följa honom livet ut, heter *Brobyggarna* och finns i bokhandlarna i början av september.

” Vem vill läsa om några gubbjäklar i Afrika 1902?

– Om Hamiltonserien var en kyrka och Arnböckerna en katedral, så är det nya projektet om 1900-talets historia en hel stadsdel, säger Jan Guillou, vars avsikt är att lyfta fram vårt sätt att se på historia.

– Om vi hade varit födda ett annat år och på en annan plats, vad hade hänt med oss då? Hur hade det påverkat våra liv och uppfattningar om vi hade varit barn i Tyskland 1911?

– Som norsk-fransk har jag i högsta grad det antityska med mig. Men det är inte sakligt. Den känslan, den uppfattningen var rättvis efter andra världskriget, men inte efter det första och inte under mellankrigstiden. Men det antityska är ett resultat av att det är vinnarna som skriver historien.

Brobyggarna handlar om de tre bröderna

Oscar, Lauritz och Sverre. En av dem är Jan Guillous morfar. Med utgångspunkt i fattig faderslöshet tar de sig vidare via dåtidens främsta ingenjörsutbildning, i tyska Dresden, till karriärer i Norge, i Afrika och i England.

En del av bokens historier har sitt ursprung i mammans släkt, men är utvecklade till ren fiktion.

I verkligheten kom bröderna från Østfold. Men det är det tristaste norska landskap man kan tänka sig, enligt Jan Guillou.

– Lite grand av Värmlands inland. Därför har jag bytt ut Østfold mot Vestlandet. Med vattenfall som störtar ner i havet, med vackra blå fjordar och vita fjälltoppar.

Eftersom researchen är helt avgörande och Jan inte tar del i datersamhällets utveckling eller fördelarna med cyberspace, var det ett oerhört traditionellt förberedelsearbete innan det första manusbladet kunde sättas i den grå gamla Adlern.

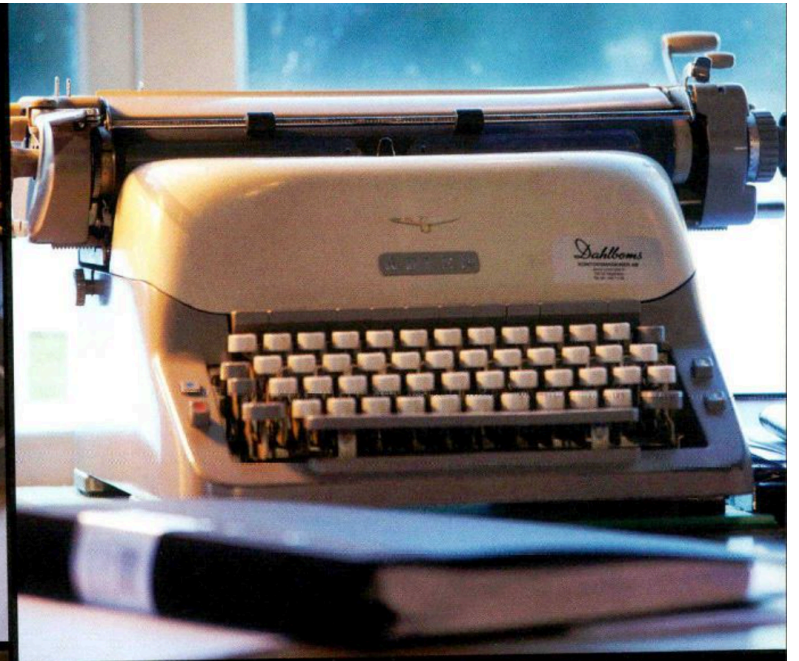
– När jag skrev Arn stod all research i pärmar på skrivbordet. Det fanns ingenting mer att läsa eller kolla, inte ett telefonsamtal till att ringa. Att läsa in den svenska medeltiden var enkelt jämfört med den avgrund som jag har kastat mig ut över nu. Samtidigt måste jag begränsa mig. Det är ju inte världshistoria jag skriver, utan en släktroman som ska ge intryck av världshistoria.

BÅDE JAN GUILLOU och Ann-Marie Skarp har funderingar om mottagandet.

– Jan är bra på att berätta historier och han har ett budskap. Jag tycker att han har lyckats placera händelserna i en fascinerande omgivning. Det borde locka stora läsarskaror, men det vet man aldrig. Tiden kanske har sprungit ifrån honom, säger hon luttrat.

Jan jämför med den skepsis som Norstedts uttryckte inför planerna på Arn-serien.

– ”Medeltiden?” sa förläggaren och tittade på mig. ”Korsstågsriddare, är du inte klok?!” Men projektet var viktigt, jag hade något jag ville säga. Och efter Hamilton behövde jag inte ➤

FORSKANDE FÖRFATTARE

Researcharbetet inför det nya romanprojektet har varit extremt omfattande. Övan t.v.: Morfar figurerar i Jans nya bok. Övan t.h.: Adler, den trogna arbetshästen.

JAN OSKAR SVERRE LUCIEN HENRI GUILLOU

FÖDD: 1944.

YRKE: Författare.

FAVORITSYSSLESÄTTNING, UTOVER SKRIVANDET: Jakt och natur.

STOLT ÖVER: "En del lyckade böcker och reportage."

SKÄMS FÖR: "Om jag skulle berätta det skulle jag skämmas ännu mer."

DIN BÄSTA SIDA: "Flit."

DIN SÄMSTA SIDA: "Lättja."

DET ÄNGRAR JAG MEST I MITT LIV: "Att jag ärligt och sanningsenligt besvarade Expressens frågor när de bedrev en hatkampanj mot mig."

OM JAG HADE VARIT EN PERSON I HISTORIEN: "President Hassan al-Bakrs efterträdare i Irak, då hade hela Mellanöstern sett bättre ut i dag."

DEN TIDEN HADE JAG GÄRNA LEVAT I: "Just nu skulle jag gärna vilja leva ett tag på 1930-talet inför nästa bok."

OM DU FÅTT INGRIPA I HISTORIEN, VAD HADE DU ÄNDRAT PÅ:

"Det finns en hel del att städa efter en alltför passiv Gud som inte lyfte ett finger exempelvis mot Hitler och Stalin."

BESKRIV DIG SJÄLV I TRE ORD: "Lat, flitig, melankolisk."

BESKRIV ANN-MARIE I TRE ORD: "Sträng, allmänt förtjusande."

pengarna och kunde därför stå på mig: "Jag ska göra det här, vad ni än säger."

Och nu är känslan densamma, även om Jan grubblar.

– Vem vill läsa om några gubbjäklar i Afrika 1902?

– Under skrivandets gång tvivlar jag hela tiden, kastas mellan eufori och svartsyn. Håller jag på med ett mästerverk? Är det bara skit? Varför ska man berätta det här?

Men minnesbilder varierar. Inte bara när världshistoria ska skrivas. Ann-Marie Skarp har en helt annan hägkomst av Arn-seriens tillblivelse.

– Norstedts var överförtjust. Vidöppna för allt Jan företog sig vid den tiden. Tvivlet var Jans eget. Här minns han helt fel.

14 mars 2011, Piratförlaget, Stockholm.

För första gången ska Jan prata om sin bok. Det görs under ett slutet möte på förlaget, ett stenkast från parets ståndsmässiga våning på Östermalm. Det är förlagets nav som gör entré. Jan Guillou, storsäljaren, grundaren, en av ägarna. Många roller i en. Han pussar på hustrun och tar plats på scenen. Luften andas förväntan, tänk om detta kan bli en ny Arn?

Jan börjar att berätta om sin morfar och bröderna som tog diplomingenjörsexamen i Dresden 1901, världens förnämsta tekniska utbildning.

Då händer det något märkligt. Till allas förvåning blir Jan så påtagligt berörd, så rörd, att en tår kämpar sig igenom det färdade ansiktet när han berättar. "Deras rektor som håller

avgångstalet, säger: '1900-talet, mina unga vänner, kommer att bli fredens stora århundrade. Våra tekniska framsteg kommer att medföra ett sådant språng för mänskligheten att vi i dag inte ens kan föreställa oss det. Jag kan tänka mig att ni redan under er livstid får uppleva kommersiell flygtrafik, skratta inte nu, kommersiell flygtrafik mellan olika länder, till och med mellan jordens kontinenter. Detta enorma tekniska steg vi nu är på väg att ta, kommer att omöjliggöra alla krig. 1900-talet blir fredens stora århundrade.'

DET ÄR ATT sitta med facit som gör Jan Guillou så rörd. Han gråter ofta vid skrivmaskinen får vi senare veta. Men nu försöker han förklara för förlagets medarbetare. "De kunde inte se vare sig Hitler eller atombomben framför sig. Morfar och hans bröder ser flyg, järnvägar, hur världssvälten upphör och koloniernas framtida frigörelse. Hur hade de kunnat tro något annat? Och gudskelov, för att de inte visste det jag vet. Det fanns skäl att tro på mänskligheten år 1901. Men fredens stora århundrade blev i stället det blodigaste i människans historia."

Förlagsmötet blir lyckat. Medarbetarna övertygade. Detta

projekt har potential. Ann-Marie Skarp och Jan Guillou är grundare och ägare, tillsammans med Liza Marklund, till Piratförlaget.

Skälet till att det nya förlaget bildades var en strid på Norstedts, där Anne-Marie Skarp var förläggare och Jan Guillou guldkalv.

Ann-Marie för illa, kampen som fördes var bitter, besk och hård. De nya holländska ägarna anklagades för att sko sig på framgångarna i stället för att satsa vinsterna på nya, unga författare. Som Jan Guillou sa då, "pengarna forslades med åsnekaravan till Holland".

Ann-Marie Skarp blir starkt engagerad när hon berättar om Jans kamp för henne.

– Jag mådde inte bra, kände mig förminskad. Jan blev väldigt förbannad och bestämde sig snabbt för vilka som skulle klandras. För honom var det så självklart att agera, han reagerar verkligen på orättvisor.

Utan hustruns kännedom ringer Jan Guillou till högsta chefen för Bonniers bokförlag. Budskapet är "skulle ni vilja ha en mycket erfaren förlagsmedarbetare, så följer en bästsäljarförfattare med i handväskan". Men han får inget svar, Bonnierschefen är inte tillgänglig och får aldrig reda på vad han gått miste om. Och Jan Guillous omtanke om hustrun leder i stället till att en ny idé ser dagens ljus. Varför inte starta ett eget förlag?

– Jan har alltid ställt upp för mig, säger Ann-Marie.

– Han har varit väldigt bra på att backa upp mig. Jämt. Väldigt bra.

25 mars 2011, Östhammar.

Helritualen är inledd och Ann-Maries metamorfos påbörjad. En hektisk vecka, idel möten, beslut. Ann-Marie ilar, likt en slalomåkare parerar hon alla portar. "Mejla den", "Är den författaren fotograferad?", "Vilket snyggt omslag", "Är seminariet bokad till mässan?". Kram, puss. "Men oj, dig kommer jag ihåg, du är smart."

Högt tempo, hög puls. Bästa råvarorna hämtas från Östermalmshallen.

Ut. På väg. Mot Roslagen. Fort förbi alla fredagsresenärer. Ut ur stan. Fort. Sista biten går via små landsvägar, för den oinsatte svårt att hitta, det är runt nästa krön, vägen delas, gäller att välja rätt avtag, slingriga vägar, en längre raksträcka, glesare mellan husen, lugnt, stilla, ett torp, ett grästak, framme! Jan tar emot alla kassarna. Varor in i kök. Utpumpad Ann-Marie kan andas ut. Fredag kväll. Middag. Tv. God natt.

LÖRDAG EFTERMIDDAG. Läsning i fåtöljen i burspråket, ljuset som sipprar in, den nästan sakrala tystnaden. Ann-Marie läser det Jan skrivit under veckan. Jan knattrar på sin Adler. Det

går en timme, det går två. Det känns som om det uppstoppade lejonet tyst betraktar paret. Den tillplattade zebran, numera matta, bidar sin tid. Jan säger att han faktiskt är nervös inför förläggarens, tillika hustruns, dom. Det är bara Jans hamrande på skrivmaskinen som låter. I kylan har han färgbanden som ska räcka livet ut.

Men så reser sig Ann-Marie, det är som om alla djuren lyst-rar. Hon går fram till Jan som sitter vid sitt skrivbord med ett fönster som nära nog täcker väggen från golv till tak. Ann-Marie drar ut en stol, sätter sig intill honom; "Nu är du tillbaka där igen. Du sätter citattecken före punkten." Författaren böjer sitt

huvud inför språkläraren och svarar: "Ibland slår det slint i huvet."

Fröken tröstar: "Oftast så får du till det och kommer ihåg."

Nå, det är inga problem i en datorifierad tid, bara sök och ersätt för en förlagsmänniska. Värre är att han skriver lite för långa meningar och fördjupar sig väl mycket. Det blir ett researchöverskott, tycker förläggaren.

JAN GUILLOU MUTTRAR. En snabb genomgång övergår till middagsbestyr. Jan hämtar vin ur den välfyllda källaren. Det gäller att kunna parera Ann-Maries matval. Det är en matchning, det också. Rätt vin till rätt mat. Jan plockar korgen full. Inväntar nya order. Böcklingen från hallen ska rensas. Brasan tändas. När det vita Alsacevinet fyller glaset inleds del två av förläggarens förmaning.

Researchen har fört Jan Guillou till såväl det norska Vestlandet som till Zanzibar. Där hamnade nämligen en av bokens bröder, som mest av en slump gjorde sig en förmögenhet på ädelträ och elfenben. Vid nyåret 2011 går Jan runt i boklådor i Stone Town på Zanzibar och letar efter en bok som beskriver handeln för hundra år sedan. Han hittar en del och

ser även historiens förändring. På slavtorget, där människor förr var en handelsvara som gratis arbetskraft, står i dag en kyrka.

VARJE GÅNG VI ringer Jan Guillou ursäktar han sig för att han inte omedelbart anknyter till vårt ärende och vi får samtidigt en uppdatering av var han befinner sig i romanbygget.

– Du talar om 2011. Du måste förstå, jag är i Bergen 1901.

Ändå isolerar han sig inte. Telefonen ringer kontinuerligt. Jan svarar hela tiden. Många debattinbjudningar, radio och tv. Det blir konsekvent nej till televisionens program *Debatt*.

– För det första ligger det i Göteborg. För det andra får man ingenting sagt. Varför ska jag ägna mig åt att bli nedskränad av någon extremåsikt som behöver en måltavla i några minuter? Tillbaka på hotellrummet blir man djupt deprimerad över att man har ödslat ett och ett halvt dygn åt den där skiten. Det är helt meningslöst.

” Nu är du tillbaka där igen. Du sätter citattecken före punkten.

SKARP & GUILLOU

UNDER DET ÅR vi träffar Jan Guillou och för samtal om bokskrivandet känns det som att han har full kontroll över projektet. Tidsplanen håller. Researchen är gjord i tid. Ren-skrivningen börjar när den ska. Men det finns en händelse som försenat boken och som i alla avseenden har stört Jan Guillou, som har fått den vanligtvis så orubbliga att reagera med ovanlig upprördhet – KGB-historien.

Expressen skrev att Guillou varit agent åt Sovjetunionen. Han säger själv att han jobbade *undercover*, för att om möjligt avslöja KGB:s verksamhet i Sverige. Hur som helst, svenska säkerhetspolisen kände till Guillous arbete eftersom skvalterjournalistikens legendar Arne Lemberg tipsade dem. Ändå gjorde de ingenting, vilket enligt Jan Guillou är det främsta tecknet på att historien var död och att det inte fanns någon bäring i Expressens påståenden.

– Expressens historier kostade mig ett år. Men det betyder egentligen inget särskilt, för jag vet ju inte när jag får min hjärnblödning. Den kan komma om fem minuter eller om 30 år.

Så avmått formulerar sig Jan Guillou själv. Men hustrun är tydligare:

– Det som gjort Jan mest besviken under åren var KGB-affären. Att Expressen friades av juristerna i Pressens Opinionsnämnd. Han blev enormt besviken, faktiskt chockad!

– Expressen visste ju själv att man var totalt fel ute och ändå klafsade tidningen bara på.

ANN-MARIE SKARP FORMULERAR sig lite fundersamt när hon ska beskriva hur det är att leva med en författare som det ständigt stormar kring.

– Vissa ämnen är hans, de ska verkligen drivas. För gör inte han det, så gör ingen annan det heller. Men ibland kan jag tänka: "Nej, inte nu igen. Kunde du inte ha struntat i det här?"

När Jan Guillou blir hårt åtgången i debatten tycker Ann-Marie Skarp att han ibland får skylla sig själv för att han går ut onödigt kraftfullt.

– Det kan man göra då det finns anledning, mot en girighetsmentalitet där människor bara berikar sig själva. Men ibland pekar han ut personer i onödan och angriper dem lite för många gånger. Och då kan jag rycka på axlarna och säga "då får du väl ta det då", när han surar för att han blir motsagd.

ANN-MARIE HELENA SKARP

FÖDD: 1952.

YRKE: Förläggare.

FAVORITSYSSELSÄTTNING: "Jag läser alltid och överallt!"
STOLT ÖVER: "Att vi startat och sedan drivit Piratförlaget i nu 12 år. Det var inte alldeles självklart att skapa ett nytt bokförlag i branschen, och absolut inte ett som fick en sådan flygande start."

SKÄMS FÖR: "När jag blir för arg."

DIN BÄSTA SIDA: "Att man kan lita på mig."

DIN SÄMSTA SIDA: "Att jag ibland har svårt att kontrollera mitt humör."

DET ÅNGRAR JAG MEST I MITT LIV: "Det måste nog vara att jag blev kvar på min gamla arbetsplats alltför länge. Jag gjorde bara mig själv illa."

OM JAG HADE VARIT EN PERSON I HISTORIEN: "Slottsfru, med ansvar för nyckelknippa, hus och hem."

DEN TIDEN HADE JAG GÄRNA LEVAT I: "Förra sekelskiftet – fast förstås under bra omständigheter. Jag lever i fel tidsålder."

OM DU FÅTT INGRIPA I HISTORIEN, VAD HADE DU ÄNDRAT PÅ: "Roffarmamentalitet, i vilket århundrade som helst."

BESKRIV DIG SJÄLV I TRE ORD: "Ärlig, kort stubin, otålig."

BESKRIV JAN I TRE ORD: "Snäll, disträ, engagerad."

SÅ HÄR TROR ANN-MARIE ATT JAN BESKRIVER SIG SJÄLV I TRE ORD: "Melankolisk, gammal, engagerad."

ARBETSGEMENSKAP

Ann-Marie Skarp har anlänt från stan och läser det Jan Guillou har skrivit under veckan. Jan knacker vidare och väntar nervöst på domen.

FOTO SIMON STANFORD

” Det som gjort Jan mest besviken under åren var KGB-affären.

23 maj 2011, Borås.

Jan tittar ut genom fönstret i sviten på stadshotellet i Borås. Han längtar till Roslagen, suckar högt, "den som ändå vore hemma och fick skriva". Det är bara några knappa veckor kvar till deadline och två slutkapitel kvar att skriva. Men säljapparaten har dragit i gång och det är ett måste att författaren är på plats. Jan har sju minuter på sig att elda massorna, han citerar åter rektorns tal och blir än en gång tårögd. En snabb enkät på kvällen vid drinken före middagen visar att branschen är överförtjust. När man som Jan är så besjälad av sin berättelse måste det bli något extra. Beställningarna rullar in. Författarbesök bokas. Men Jan muttrar "allt är klart, utom boken".

ETT ÄMNE DEN tekniskt drivne författaren Jan Guillou tycker är knepigt att skildra är sex, eller det som han med en pastisch på sitt tidiga 1900-tal kallar "den fysiska kärlekens fröjder".

– Sex är så förstört av all pornografi. De gånger det är nödvändigt så vilar hela den västerländska porrindustrin som en blytyngd över huvudet på en.

Kvinnliga författare har ett försteg, enligt Jan Guillou. Det blir inte lika snuskigt om kvinnor skriver.

– Jag vet inte om jag ska jämföra mig med Joyce Carol Oates, hon är det tekniska författariets Zlatan. Världsklass. Hon vandrar rakt in i en sexscen med oerhört självförtroende, skriver det galant på en halv sida och sedan så går hon vidare.

Jan Guillou har inte bestämt hur mycket av hans egen historia som ska finnas med i berättelsen.

– Skulle tro att jag efter tre böcker är framme vid 1939 och jag är född 1944. Ju längre vi kan skjuta den problematiken framför oss, desto bättre. För varför ska jag egentligen blanda in mig själv? Det finns ju inget okänt i mitt liv längre.

Men Jan Guillou har ett starkt privat stoff att ösa ur. På mammas sida är det mesta känt, inte minst genom romanen *Ondskan*. Där hängdes den ondsinte, misshandlande styvfadern ut. Där berättades om pennalism och "kamratuppföstran" på internatskolan Solbacka. Skolan fick slå igen som en följd av bland annat Jan Guillous reportage i FIB aktuellt.

Men pappan, Charles Guillou, är förhållandevis okänd. Skild från mamman när Jan var mycket liten. Skilmässa var inte kutym i överklassen. Charles Guillou blev utköpt av morfar och uppmanad att hålla sig borta. Jan Guillou levde av okända skäl i tron att pappa var diplomat i Nya Zeeland. Vid pass 30 reste Jan Guillou till Helsingfors för FIB/Kulturfront. I bakgrunds-inhämtningen ingick sena kvällar och nätter med spritbenägna kolleger på Pressklubben. Någon i sällskapet reagerade på Jans efternamn och i berusad entusiasm kom en lång, stark, svärande tirad på sjungande finlandssvenska:

– Satan hörrodu, det finns en som heter som du här i Finland, en sportreporter. Charles Guillou. Han skriver mest om boxning och simning.

Då förstod Jan Guillou. Här fanns hans far. Inte ambassadör i Wellington utan sportmurvel i Helsingfors. Han lyckades med möda hindra de finska kollegerna, som slagit upp Charles Guillou i telefonkatalogen, att slå numret klockan tre på morgonen.

– Pappa och jag har en bra kontakt sedan dess. Men har man

som jag alltid betonat miljön framför arvet, så är det lite främmande att känna igen mina egna gester och mitt eget kroppsspråk hos pappa.

– Och när jag ser på mina småbröder är det ingen tvekan om att vi är släkt. En av dem är en yngre och snyggare kopia av originalet.

NÄR SOMMAREN slår ut i full blom, har Jan Guillou lämnat sitt manus och trotsat sin rädsla att dö innan de sista sidorna är skrivna.

– Det är en fix idé, för en bok är inte klar förrän sista punkten är satt.

Nu väntar en helig sommarledighet med rum för det privata. Det enda fotografiet på skrivbordet är en bild av dottern Ann-Linns son, som hon har tillsammans med sin fru. Tiderna förändras. Jan skulle knappast som sin morfar låta barnbarnen slåss om en tvåkrona för att se vem som var starkast och en värdig arvtagare till det imperium han byggt upp. Då, på 1950-talet, uppstod blodvite, barnen skrek och Jan vann. Morfar hade hittat sin gunstling. Nu blir han huvudperson i en släktkrönika som ska granskas och bedömas av Litteratur-Sverige. Men recensionerna oroar inte Jan Guillou. Han har den bestämda uppfattningen att han oftare blir recenserad som person än som författare.

– Allt har sagts om mig. Så allt tar till slut ut – allt. Det blir inget kvar. Men några morgontidningsnissar kommer säkert att skriva att "nu tar Guillou på sig en för stor litterär kostym och försöker skriva en stor roman".

I VARJE NY bok lägger Jan Guillou in en medvetet felaktig uppgift. Oftast finns det några som mer eller mindre upprörda skriver och påpekar "misstaget". Han har då haft nöjet att kunna svara att det var fullt medvetet som han skrev "Beethovens variationer på Blinka lilla stjärna" i stället för det korrekta, att det var Mozart.

– En gång skrev en kvinna mycket upprört att jag i åttonde boken om Hamilton, *Den enda segern*, plagierat en replik från dialogen i filmen *Top Gun*. Jag kunde då svara att hon missat helheten. Det var inte en mening, det var hela den aktuella dialogen. Och det var helt avsiktligt!

– Ofta är det någon som hittar mitt lilla påhitt, men inte alltid. I *Brobyggarna* finns en sådan medveten förvrängning, men på ett sätt som jag inte använt mig av tidigare. Kanske någon hittar det, kanske inte. ♦

Artikelförfattarna är samhällsjournalister och prisbelönta dokumentärfilmare.

Lotta Hellman har arbetat för SVT, TV3 och TV4, samt författat ett tjugotal böcker i skilda ämnen.

Sven Irving var tidigare nyhetschef på TV4 och har gjort flera uppmärksammade dokumentärer.

De har tillsammans med filmfotografen Simon Stanford det senaste året följt framväxten av Jan Guillous nya litterära projekt. Resultatet har blivit en timplång dokumentär för Sveriges Television som kommer att visas i slutet av oktober.